

»Razvedrilo« za delavski razred

Benoît Delépine & Gustave de Kervern: Mammuth

Dare Pejić

Mammuth (2010), četrti film francoskega dvojca Benoîta Delépina in Gustava de Kerverna je mogoče gledati kot odziv na aktualne pokojninske reforme in zdi se, kot bi predloge za scenarij pisali kar politiki, ki socialni državi odmerjajo vedno manjše kose pogače. Predlagane reforme pokojninskega sistema so Francijo to jesen ravnokar postavile na noge, medtem ko se sporočilo tamkajšnjega ministra za delo Erica Woertha v času klestenja medgeneracijske solidarnosti tudi pri nas že sliši kot déjà vu: »Francozom je težko razložiti, zakaj bodo morali delati dlje, do 67. leta, a to moramo sprejeti. Nismo tukaj, da bi vedno storili, kar je najlažje, in vedno ne moremo pričakovati odobravanja ljudi.« *Mammuth* je film, ki se ne sprašuje zgolj, do kdaj in koliko bomo še delali, temveč načenja temeljno vprašanje vrednosti dela v času, v katerem živijo »odvečni« ljudje.

Režiserja, ki sta se podpisala pod objestno črnohumorno mojstrovino *Louise-Michel* (2008), tokrat namesto grotesknih nastavkov za razredne in spolne antagonizme ponujata

vpogled v bolj resignirane podobe delavskega razreda. Serge Pilardosse (G rard Depardieu) je v življenju po el marsikaj, nazadnje dela kot mesar v klavnici. Od dneva upokojitve se sooča s spoznanjem, da ob vsem prostem času ne ve, kaj bi po el sam s seboj. Zdolgo asenemu, mol e emu in opravilno nesposobnemu možu stoji ob strani žena Catherine (Yolande Moreau), prodajalka v supermarketu in ga zaradi malusov pošlje k njegovim nekdanjim delodajalcem po dokazila, s katerimi bo upravičen do izplačila polne pokojnine.  e znano igralsko zasedbo iz filma *Louise-Michel* dopolni Depardieu s svojim mojstrskim utelešenjem predčasno upokojenega nejevoljne a. Tokrat se junak ne odpravi anonimnim kapitalistom naproti, temveč na poti s starodobnim motorjem (model »Mammuth«) – poleg bolj klavrne usode – sreča  e samega sebe.

Upokojenec Serge pooseblja združitev komične drame s filmom ceste. Na poti za starimi delodajalci –  ivimi in mrtvimi – naleti na kopico nadrealisti nih situacij: zlati čut potrošniške

družbe, solzavo mo ko empatijo, pretkano lumpenproletarko in pozabljeno bizarno sestrično z izjemnim čutom za vonj.  as pokoja je namenjen uživanju sadov preteklega dela, a se mora Serge kot »mali človek« sprijazniti z drobtinami. Portret delovne sile je v filmu z nekonvencionalno naracijo in nekaj kadri, posnetimi »iz roke«, pravzaprav ujet v okviru individualnega boja zoper ekonomsko eksploatacijo. Junaka tako spremlja angel (Isabelle Adjani) iz nekega drugega življenja, ki mu na poti za dostojnim življenjem zvesto stoji ob strani.

»Razvedrilo« za delavski razred je bilo v zgodovini filma v 70. letih nekaj časa posebnost zahodnonemške TV-mreže WDR (Westdeutscher Rundfunk). *Arbeiterfilm* (»delavski film«) je bil resen poskus oblikovanja posebnega žanra filmov, ki so nastali v televizijski koprodukciji ter bili namenjeni proletarskemu občinstvu. Zaznamovale so ga značilnosti, kot so: estetika naturalizma ali realizma, reprezentacija izkušenj in odnosov na delovnem mestu ter položaj podrejenega razreda v povojni ekonomiji ZRN. Avtorja Collins in Porter, ki sta žanru posvetila monografijo *WDR and the Arbeiterfilm: Fassbinder, Ziewer and others* (British Film Institute, 1981) problematizirata oznako *Arbeiterfilma* in kot zgled najbolj priljubljenega žanrskega izdelka navajata serijo *Osem ur ni en dan* (Acht Stunden sind kein Tag, 1972) takrat  e cenjenega Rainerja Wernerja Fassbinderja.

Družinska serija v petih delih z osrednjima junakoma, delavcem Jochenom (Gottfried John) in uradnico Marion (Hanna Schygulla), ki na ravni naracije povezujeta protagoniste iz delavskega družinskega okolja s protagonistami iz tovarne. Odkrito angažiran projekt postaje WDR je s Fassbinderjevo serijo uspel napraviti žanrsko mešan tip televizijske oddaje s prvini najbolj priljubljenih žanrov, kot je denimo družinska drama. Zahodnonemški »proletarski kino« je v svojem kratkem obstoju zaznamoval novo obliko razvedrilnega programa in razširil meje pojmovanja žanrskega filma. Ker se v seriji ne zgodi nič resnično prevratnega za delavstvo, kar bi dejansko ogrozilo obstoječi kapitalistični red, je stali e, ki ga prevzema serija v okviru družinskega žanra, tisto, za katerega si je prizadevala tudi kulturna revolucija iz leta 1968: vzpostavitev alternativnih življenjskih slogov, demokratizacija odnosov na delovnem mestu, emancipacija žensk, kreativnost procesa dela.

Del pine, ki je režisersko kariero sprva za el graditi na TV-postaji Canal+, z de Kervinom obuja žanr nadrealistične satire. V svojih filmih na glavo postavita realizmu zveste značilnosti »delavskega filma« in s tematsko navezavo na položaj sodobnega delavstva zastavlja aktualna vprašanja, na katera uradna levica ne zna ve  odgovoriti. Poleg duhovitega filma *Louise-Michel* lahko tudi na film *Mammuth* gledamo kot na simptom poraza levičarskega angažmaja. Njun zadnji film ponuja razrešitev nevzdržnosti obstoječega sistema socialne pravičnosti v obliki osebnostne transformacije.  ar pričujočega filma je v njegovi zamaknjenosti: namesto s subverzivno močjo filma *Louise-Michel* imamo tokrat opravka s subverzijo penzionisti ne transcendence.